

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2011-05-18

HSN 1003-0324

Handläggare:

Marika Berggrund

Förslag till utökad valfrihet för hjälpmedelsområdet peruker

Ärendebeskrivning

I detta ärende föreslås införa rekvisitioner till personer som är berättigade till hårsättning. Samtidigt föreslås att tidigare HSN-beslut 2010-04-27, att införa vårdval inom området peruker, upphävs.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2011-05-18

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för äldre och multisjuka.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

- att* införa rekvisition inom hjälpmedelsområdet peruker inklusive utprovning
- att* brukaren, inom bidragsbeloppet, ges möjlighet att även välja kosmetisk tatuering/pigmentering, lösögonbryn samt huvudbonad med hårdel
- att* upphäva tidigare beslut om införande av vårdval i enlighet med Lagen om valfrihet (LOV).

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

I slutlig budget för 2009 är fastställt att vårdval för hjälpmedelsområdet peruker inklusive utprovning ska införas. HSN beslutade 2010-04-27 att förvaltningen ska återkomma till nämnden med förslag till regelbok för området. Detta område har tidigare upphandlats enligt Lagen om offentlig upphandling och förvaltningen har avtal med ett tiotal leverantörer för

detta område. Införandet av vårdval bedömdes ge brukarna väsentliga fördelar då antalet leverantörer torde öka samt att kontinuiteten för brukaren blir bättre.

Vid framtagande av regelbok för området gjordes en analys över hur området peruker hanteras i övriga landsting. Sju av landstingen har övergått från upphandling enligt Lagen om offentlig upphandling till att endast ge brukaren en rekvisition på bidraget. I två av övriga landsting planerar man att införa rekvisition när nuvarande avtal går ut.

I Stockholms läns landsting får brukaren ett bidrag på högst 4 000 kronor exklusive moms per år för peruker, toupeér och hårdelar. Utöver detta har brukaren kunnat få 24 par lösögonfransar vilket motsvarar cirka 700 kronor exklusive moms samt 2 000 kronor exklusive moms för reparation av sina peruker. Cirka 2 800 brukare per år är i behov av hårsättning. Landstingets kostnader för området är cirka 11 mkr per år.

Införande av rekvisition

Förvaltningen konstaterar att inom detta område följs inte den traditionella förskrivningsprocessen, det är ingen vårdgivare som utför tjänsten och det krävs inte hälso- och sjukvårdskompetens för att prova ut och klippa in hårsättningen. Bidraget som brukarna kan ta del av är en ersättning för de ökade kostnaderna brukarna har för sitt håravfall. En rekvisition ökar brukarens valfrihet samt minskar landstingets administration.

Juridiska aspekter på att införa rekvisition istället för vårdal

Ur en juridisk aspekt finns inte något tydligt undantag från upphandlingsreglerna. I och med att landstinget betalar till leverantören och inte till brukaren är det ett avtalsförhållande mellan leverantör och landsting. Rättsläget för vårdval inom detta område är heller inte klarlagt då Lagen om valfrihet, LOV, är tillämplig på tjänster och inte på produkter. På ovanstående grunder förordar juridiska enheten upphandling enligt Lagen om offentlig upphandling. Förvaltningens samlade bedömning är dock att föreslå införande av rekvisition inom området för att öka brukarens valfrihet.

Förslag på utökade områden för bidraget

Brucarorganisationen Amazonas har under många år drivit frågan att även huvudbonad med hårdel ska ingå i bidraget. I enighet med beslut i HSN 2010-04-27 har en översyn gjorts över möjligheten att lägga till s k bandanas i bidraget för peruk och förvaltningen föreslår att huvudbonad med hårdel ska ingå i bidraget.

Brucarorganisationen för alopeciapatienter har under lång tid ställt krav på att landstinget ska ersätta kosmetisk tatuering/pigmentering av ögonbryn och eyeliner för de brukare som har långvariga behov. Sju landsting i Sverige ger ersättning för detta. Förvaltningen menar att om brukare med permanent behov av hårsättning väljer att använda bidraget för peruk till kosmetisk tatuering/pigmentering, inom bidragsbeloppet, ökar det valfriheten för brukaren utan att ge en ökad kostnad för landstinget. Därutöver föreslår förvaltningen att lösögonbryn ska ingå i nuvarande bidrag för ögonfransar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget kan medföra en ökad kostnad inom hjälpmedelsområdet. Med flera leverantörer utan direkt avtalsförhållande med landstinget kan förvaltningen befarar en glidning av landstingets kostnadsansvar. Då det finns en övre bidragsgräns på 4000 kronor per person och år blir den befarade ökningen dock begränsad.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Landstingets krav på företaget som brukaren anlitar är att de har F-skattsedel. Det blir brukarens ansvar att fritt välja leverantör och landstinget ställer inga krav på kompetens och erfarenhet. Brucarorganisationerna menar att de kan ge råd om bra leverantörer vilket även professionen har sagt sig kunna göra.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

Förslaget ger inga konsekvenser för jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser

Förslaget kan ge miljökonsekvenser då inga krav ställs på miljöarbete när rekvisition införs. Läkemedelsverket är tillsynsmyndighet med ansvar för de kosmetiska produkterna och Arbetsmiljöverket är ansvarigt för tillsyn av arbetsmiljön när produkterna används.

Catarina Andersson Forsman
Hälsa- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef